

Planloven forstyrrer søvnen

Af professor Lars Bo Langsted

Juridisk Institut, Aalborg Universitet

Gåde: Hvad er sammenhængen mellem planloven og en lastbil?

Svar: en sovende chauffør!

Nej vel? Det forekommer umiddelbart meningsløst, men ikke desto mindre er det, hvad Østre Landsret har slået fast i en netop offentliggjort dom.

Planloven handler ellers om de store linjer: der står i § 1 bl.a.: »Loven skal sikre, at den sammenfattende planlægning forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen og medvirker til at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.«

Der synes at være langt herfra til en småsnorkende chauffør i førerhuset på en lastbil. Men det er også med hjemmel i planloven, kommunalbestyrelsen laver lokalplaner – og disse planer skal bl.a. indeholde udlægning af nogle områder til beboelse og andre områder til erhverv. Og nu nærmer vi os sagens kerne.

I Vallensbæk kommune havde man udfærdiget en sådan kommuneplan i 1990, og i den havde man bl.a. udlagt et område til erhverv – et område hvor den senere tiltalte vognmandsforretning havde en grund, som chaufførerne ikke blot parkerede på, men ligefrem overnattede på. Ejendommen måtte ifølge lokalplanen alene anvendes til erhvervsformål, men der var dog en mulighed for at kommunalbestyrelsen kunne »tillade at der på hver ejendom opføres eller indrettes én bolig, når denne anvendes som bolig for indehaver, bestyrer, portner eller anden person med lignende tilknytning til virksomheden.«

Da vognmanden købte grunden stod der en pavillon (eller måske nærmere et skur med ambitioner) med toilet- og vaskefaciliteter. Vognmanden tænkte, at det kunne være praktisk hvis han ombyggede »pavillonen«, så hans chauffører og andre med tilknytning til virksomheden kunne overnatte i den fra tid til anden. Som tænkt så gjort. Han ansøgte kommunen herom, men fik i august måned 2003 afslag. I afslaget stod bl.a. at »periodevis overnatning på skurvognene på ejendommen er i strid med principperne i lokalplanen« - en plan som det ikke var muligt at dispensere fra. I foråret 2006 varslede kommunen et påbud om lovliggørelse, idet kommunen havde modtaget klager over, at vognmandens chauffører alligevel overnattede på ejendommen. Foreholdt denne klage svarede vognmanden, at hans chauffører »selvfølgelig« overnattede i lastbilerne: »det gjorde de jo også andre steder, og hvor skulle de ellers sove«. Kommunen betragtede øjensynligt dette som en erkendelse af de faktiske forhold og udstedte kort efter et påbud om lovliggørelse. Påbuddets indhold var, at »stoppe den ulovlige overnatning« på den tiltalte vognmandsforretnings ejendom. Det var endvidere oplyst, at overtrædelse af påbuddet var strafbart i henhold til planloven. Da det ikke hjalp, indgav kommunen den følgende måned politianmeldelse.

I retten uddybede vognmanden sine synspunkter:

- Han var helt bekendt med lokalplanen. Da han købte ejendommen,
- Han var også bekendt med, at han – hvis han fik en tilladelse – selv måtte opføre en bolig og overnatte på grunden,
- Der stod ikke i lokalplanen, at natparkering var forbudt,
- Man kan ikke sammenligne med campingpladser »idet der ikke findes campingpladser, hvori man overnatter i lastbiler«
- Den overnatning, der finder sted, sker i lastbilernes kabiner, der er EU-godkendte til overnatning, hvorfor overnatningen er lovlig,
- Det er ikke et boligformål, der varetages ved overnatningen.
- Alternative overnatningssteder var diverse rastepladser rundt omkring i byen.

Men det hjalp alt sammen ingenting. Først byretten og senere landsretten fastslog således, at »den overnatning, som er foretaget i lastbiler på ejendommen, har efter det oplyste sammenhæng med den erhvervsvirksomhed, der drives på ejendommen. Imidlertid har chaufførernes overnatning på ejendommen ikke i sig selv karakter af erhvervsvirksomhed, men af beboelse. Endvidere findes overnatningens karakter af beboelse ikke at ændres derved, at det må lægges til grund, at overnatningen foregår i lastbilerne.«

Byretten takserede bøden til en bøde på 15.000 kr., men landsretten forhøjede bøden til 20.000 kr. Ved fastsættelsen af bødens størrelse, lagde byretten vægt på, at der var tale om en »omfattende overtrædelse af lokalplanen gennem 7 måneder, som er fortsat efter udstedelse af et påbud. Der er endvidere lagt vægt på, at overtrædelsen er sket af et erhvervsdrivende selskab som led i selskabets erhvervsvirksomhed, ligesom det må antages at selskabet har opnået besparelser eller dog erhvervsmæssige fordele ved at overtræde lokalplanen.«

Udover den ikke umiddelbart indlysende sammenhæng mellem planloven og overnattende lastbilschauffører, må man imidlertid sige, at afgørelsen er »efter bogen«. Vognmanden har dog helt utvivlsomt følt sin retsopfattelse krænket: Hvem kan det genere (udover den foretagsomme nabo, der gennem alle syv måneder havde noteret samtlige overnatninger ned) at der sover nogle chauffører i deres lastbiler på virksomhedens egen private grund, og så længe der ikke blev indrettet huse eller andre mere stationære indretninger kunne det da ikke være en overtrædelse af kommuneplanen.

Om ham må man sige, at det ikke kan afvises, at der kan være noget om snakken, men så længe reglerne ser ud, som de gør, skal de overholdes og han kan ikke have været i tvivl om, at virksomheden risikerede straf, hvis overnatningerne fortsatte. Det sidstnævnte er endda en »luksus« i sådanne sager. Strafferetligt er det nemlig ikke et krav, at gerningsmanden kender reglen, som han overtræder, for at man kan straffe ham. I denne sag må man således sige, at vognmanden »vidste hvad han gik ind til« - også selvom han muligvis troede, at kommunen (og dermed anklagemyndigheden) ville have en "dårlig sag."

At tiltalen var rejst mod »vognmandsvirksomheden A/S« er også helt sædvanligt i de – efterhånden allerfleste tilfælde – hvor loven giver muligheder for at straffe selskabet. Rigsadvokaten har således for flere år siden meddelt, at hovedregelen skal være, at anklagemyndigheden rejser tiltale mod selskabet, hvor der er hjemmel til det – og så kun helt undtagelsesvis også rejser tiltale mod enkeltpersoner i selskabet.